

פרשת נח תשפ"ב – רע מנעוריו: האם אנחנו פשוט רעים?

- 1. בראשית ח:** ויבן נח מזבח לה' ויקח מכל הבהמה הטהרה ומכל העוף הטהור ויעל עלת במזבח: וירח ה' את ריח הניחח ויאמר אל לבו, לא אסוף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם, **כי יצר לב האדם רע מנעוריו – רש"י:** 'מנעוריו' כתיב [בלי ו'] משננער [התנער] לצאת ממעי אימו נתן בו יצר הרע. **רבינו בחיי:** משעה שיוצא מבית הרחם ... מיד הוא מבקש פי הדד ונמשך אחר התאוות.

רמב"ן: 'כי יצר לב האדם רע מנעוריו' - מלמד עליהם זכות, שיצירתם בתולדות רעה [כבר] בימי הנעורים... או יאמר 'מן הנעורים', כלומר מחמתם תהיה רעת היצר באדם שהם יחטיאו אותו.

אור החיים: על דרך אומרם ז"ל (בבא קמא לט) שור האצטדיון [המאומן ומאולף לנגיחות] - שנגח פטור, דכתיב 'כי יגח' ולא שיגחוהו. וכך האדם מנעוריו קודם שיבחין מאום ברע ולבחור בטוב יקדמו הרע ומדריכו, והיה כי יגדל כבר הטביע בו הרע כמו שהטביעו הנגיחה בשור האצטדיון. וטעם זה יועיל לבל דנו בכרת כמו המבול, אבל על כל פנים ענוש יענוש על אשר איננו שומע בקול האלוקים וישתנה משור המתלמד, כי הוא מותר האדם מן הבהמה למאוס ברע בהכירו ולבחור בטוב.
- 2. מדרש לקח טוב:** עלובה עיסה שהנחתום מעיד עליה שהיא רעה.

הרבי מליובאוויטש שיחת בראשית תשכה: אם 'יצר האדם רע מנעוריו' וכמובא בתניא (פרק ו) ש'כל מעשה עולם הזה קשים ורעים והרשעים גוברים בו' – והרי מקרא מלא דיבר הכתוב 'וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד' והפסוק נאמר בסמיכות לשבת, דהיינו **לאחרי חטא עץ הדעת?**

אברבנאל ח השאלה הרביעית: למה נתן טעם לשלא יקלל בעבור כי יצר לב האדם רע מנעוריו, ואדרבא היא הנותנת שמפני זה ראוי להשחיתם? ובסוף סדר בראשית אמר 'וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום וגו' ויאמר ה' אמחה וגו' - הרי שם עשה רוע היצר סיבה לקללה ולהשחיתה וכאן עשה רוע היצר סיבה שלא יקלל ואיך דבר אחד סיבה לשני הפכים?
- 3. האדמו"ר הקודם מליובאוויטש ספר השיחות ת"ש/יד:** עבודת הקורבנות עניינה לבטל ולהקריב כל רצונותיו להיות ברצון לאלוקות באופן של למעלה מטעם ודעת, ועל ידי זה ממשיך להיות שינוי הטעם מהקצה אל הקצה, אשר תמורת זה שטעם זה הכריע לגבורה – הנה ע"י העבודה דמסירות נפש, טעם זה עצמו נוטה לא רק לחסד, אלא שיומשך שפע רב בברכה מרובה בכל ענייני עולם.
- 4. קהלת ד, יג:** טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל – **רש"י:** 'ילד מסכן וחכם' זה יצר טוב ולמה נקרא ילד? שאינו בא באדם עד יג שנה. 'מסכן' – שאין האיברים שומעים לו כמו ליצר הרע. 'חכם' – שמשכיל את האדם לדרך טובה. 'ממלך זקן וכסיל' – יצר הרע שהוא שליט על כל האיברים, 'זקן' שמשעה שנולד הוולד הוא נתון בו, 'וכסיל' – שמתעהו בדרך רעה.

לאחר המבול: כי יצר לב האדם רע מנעוריו. **אבל לפני המבול:** וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום: וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו.

בראשית רבה לד, י: שאל אנטונינוס את רבינו: מאימתי יצר הרע נתון באדם - משיצא ממעי אמו או לפני שיצא ממעי אמו? אמר רבי: לפני שיצא ממעי אמו. אמר אנטונינוס: לאו, שאילו היה נתון בו כשהוא במעי אימו, היה חוטט בני מעיה ויוצא. והודה לו רבי שנאמר: 'כי יצר לב האדם רע מנעוריו' - משעה שהוא ננער [מתנער] לצאת ממעי אימו.

שיחת פרשת בראשית תשכה: צריך לומר שיש חילוק בין חיצוניות לפנימיות. בחיצוניות אמנם לא טוב, אבל בפנימיות הוא טוב. והפנימיות פועלת גם על החיצוניות, על דרך מה שכתב הרמב"ם בעניין בעל שאינו רוצה לתת גט, 'כופים אותו עד שיאמר רוצה אני'. שכן כל אחד מישראל בפנימיותו הוא טוב ורצונו לקיים כל המצוות, אלא 'יצרו הוא שתקפו' לעכב הגט ולכן בכוח הכפייה מסירים את המניעה החיצונית הרובצת עליו ומתגלה רצונו הפנימי.

קידושין לב, ב: בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין ואם אתם עוסקים בתורה - אין אתם נמסרים בידו... בני, אם פגע בך מנוול זה, משכהו לבית המדרש, אם אבן הוא נימוח ואם ברזל הוא מתפוצץ, שנאמר: 'הלא כה דברי כאש נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע'.